

ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦτο συσσωρευμένος μέγας σωρός χιονώδης· παρὰ τὸ στόμα τῆς ἀβύσσου ἵστατο τεταμέναις ταῖς χερσὶν ὡχρὰ γυνὴ τῆς ὁποίας ἡ ξανθὴ κόμη ἐκυμάτιζε κατὰ τὸν ἄνεμον. Ἐνῶ ἡ Οὐλβὰ ἐθεώρει αὐτὴν πάταγός τις ὅμοιος τῷ γογγυσμῷ τῆς θαλάσσης διετάραξε τὴν ἡρεμίαν τῆς φύσεως, μέγας δέ τις ὄγκος τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἀποσπασθεὶς ἐκυλίσθη ἐπὶ τῆς πεδιάδος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν ῥύμην αὐτοῦ ταχύνων. Ἡ ὡχρὰ σκιὰ δὲν ἐκινεῖτο πλέον· ὁ δὲ μέγας ὄγκος διελθὼν ἐκεῖθεν παρέσυρε τὴν ἰέρειαν τῶν Νορνίρ.

Κραυγὴ τότε διάτορος ἀγωνίαν καὶ φρίκην ἐμφαίνουσα, ἐξῆλθε τῶν χειλέων τῆς Οὐλβῆς· ἦτο ἡ τελευταία.

Ν. Σ.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Μόσχος (¹).

Ἡ περίεργος αὕτη οὐσία εἶναι ζωϊκὴ ἐκκρίσις εὐρισκομένη ἐν ἐκκριτικοῖς παρὰ τὸν ὀμφαλὸν τοῦ ἄρρενος μόσχου κυστιδίοις. Ἐν τῷ ἐμπορίῳ, τοὺς μικροὺς τούτους σάκκους ἀποκαλοῦσι κύστεις, ὁ δ' εἰς τὴν Εὐρώπην μεταφερόμενος μόσχος πωλεῖται ὑπὸ τὸ ὄνομα μόσχου εἰς κύστεις. Ἐξαχθεὶς δ' ἐκ τοῦ ἐμπεριέχοντος αὐτὸν σάκκου, ἀποκαλεῖται μόσχος εἰς κόκκους.

Ὁ μοσχοφόρος μόσχος εἶναι μαστοφόρον μῆρυκαστικόν, κατοικοῦν τὴν τὸ βόρειον μέρος τῶν Ἰνδιῶν περιζωννύουσιν σειρὰν τῶν ὀρέων, προχωροῦσάν τε καὶ πρὸς τὴν Σιδηρίαν, τὸ Θιβέτ καὶ τὴν Κίαν· ἀνευρίσκεται ὡσαύτως

ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ὀρέων τοῦ Ἀλτάϊ, πλησίον τῆς λίμνης Βαϊκάλ, καὶ εἰς ἄλλας τινὰς σειρὰς ὀρέων, ἀλλὰ πάντοτε παρὰ τὰ ὅρια τῶν αἰωνίων χιόνων. Ἡ εὐσμος οὐσία ἡ ἀποκαλουμένη μόσχος ἐξάγεται ἐκ μόνου τοῦ ἄρρενος.

Ἄλλοτε εἶχεν ὁ μόσχος μεγίστην σῆμην ὡς φάρμακον, ἔχει δὲ καὶ νῦν εἰσέτι παρὰ τοῖς Ἀσιατικοῖς λαοῖς. Ἴσως πολλοὶ ἐνθυμοῦνται ὅτι αἱ ἐφημερίδες ἀνήγγειλον περὶ τοῦ τελευταίου φαρμάκου, ὅπερ ἔλαβεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Νικόλαος πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἦτο ποτὸν διὰ μόσχου. Ἀξιολογώτερος τῶν μόσχων εἶναι ὁ τοῦ Βοντάν, τοῦ Τονκέν καὶ τοῦ Θιβέτ, ὁ τῆς Βεγγάλης εἶναι κατωτέρα ποιότητος, ὁ δὲ τῆς Ῥωσσίας πολλῷ πλέον. Ἡ δύναμις καὶ ἡ ποσότης τοῦ ὑφ' ἐνὸς ζώου παραγομένου μόσχου ποικίλλεται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ζώου. Κύστις μόσχου περιέχει συνήθως ἀπὸ τριῶν μέχρι δέκα πέντε γράμμων (1—5 δραχμᾶς) μόσχου εἰς κόκκους.

Ὁ εἰς Ἀγγλίαν μεταφερόμενος μόσχος προέρχεται ἐκ Κίνας ἐντὸς κιβωτίων χωρητικότητος 1 1] 1—3 χιλιογράμμων ἑκαστον. Συνήθως νοθεύεται διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ζώου, ἀλλατὲ πάλιν μιγνύουσιν αὐτὸν μετὰ μελαίνης καὶ εὐθρύπτου τινὸς γῆς. Αἱ κύστεις, ἐν αἷς εὐρίσκομεν μικρὰ τεμάχια δέρματος, ἐνέχουσι συνήθως τὴν ἀρίστην ποιότητα τοῦ μόσχου, ἐξ οὗ κρίνομεν ὅτι ὁ ἀριστος τῶν μόσχων εἶναι καὶ ὁ μᾶλλον ἀξιονόθευτος. Ὁ μόσχος διακρίνεται διὰ τὴν ἄκραν διαχυτικότητα καὶ πτητικότητα τῆς ὁσμῆς αὐτοῦ. Ἀπαντα τὰ πλησίον αὐτοῦ τεθμένα ἀντικείμενα, εἰ καὶ μὴ ἐρχόμενα εἰς ἄμυσον ἐπαρῆν, λαμβάνουσι τὴν ὁσμὴν αὐτοῦ ἣν διατηροῦσιν ἐπὶ πολὺ. Ἐνεκα τῆς ῥηθείσης ιδιότητος, ἡ ἐταιρία τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἀπηγόρευσε τὴν σύγχρονον μεταβίβασιν μόσχου καὶ τείου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου.

Ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν ἀφήσει βεβαίως τὸν μοσχοφόρον μόσχον νὰ ζῇ ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τῶν ὀρέων αὐτοῦ, ἂν δὲν εἶχε τὸ περίφημον ἄρωμα, δι' οὗ ἐπροίκισεν αὐτὸν ἡ φύσις. Τὸ δέσμα αὐτοῦ εἶναι πολὺ μικρόν, ὥστε δὲν ἔχει ἀξίαν· ἐπίσης καὶ τὸ κρέας αὐτοῦ δὲν παρέχει οὐδὲν θέλητρον εἰς τοὺς ἐγχωρίους, οἵτινες εὐκόλως προμηθεύονται ἕτερα κυνήγια· ἀλλ' ὁ μόσχος εἶναι τὸ πολυτιμότερον ζῶον διὰ τοὺς αὐτόχθονας Ἰνδοὺς, οἵτινες ἱγνηλατοῦσι μετ' ἐπιμελείας τὰς χώρας ἐν αἷς τὸ ζῶον τοῦτο κατοικεῖ. Ἡ οὐσία

(¹) Ἡ ἀπὸ τινος κηροῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ περὶ αὐτὸ διαχυθεῖσα ὁσμὴ τοῦ μόσχου, ἔδωκεν ἡμῖν ἀφορμὴν ὅπως γράψωμεν ὀλίγας τινὰς λέξεις περὶ τοῦ φαρμάκου ἢ μᾶλλον τοῦ ἀρώματος τούτου, ὅπερ τοσοῦτον ἡδέως ἀρωματίζει τὰ θαλάκια ἐκείνων ἐκ τῶν κυρίων φοιτητῶν ὅσοι, ἐκτείνοντες τὸ παρατηρητικὸν αὐτῶν πνεῦμα πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἀπλῆς ψηλαφήσεως, διήνοιξαν τὴν ὥραιαν κύστιν τοῦ μόσχου, ἣν εἶχε τὸ φαρμακευτικὸν Μουσεῖον, ζημιώσαντες οὕτω τὸ Πανεπιστήμιον δεκάδας τινὰς δραχμῶν, ὥστε τοῦ λοιποῦ θέλει περιάγεσθαι εἰς ὄψιν αὐτῶν, ἀντὶ κύστεως πλήρους, δέρμα μόνον κύστεως, καὶ τοῦτο δὲ ἀραρότως ἐπιπωμασμένον ἐντὸς τῆς περιχοῦσης αὐτὸ ψιᾶλης ὅπως μὴ ἀποπτῇ, ὥς τὰ μάλ' α πτητικὴ οὐσία εἰς τὸ θαλάκιον φιλεπιστημονό· τινος ἐξεταστοῦ.

αὕτη εἶναι περιζήτητος εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἐν τούτοις ὁμῶς, νομίζω, ὅτι γνωρίζομεν πολὺ ὀλίγα περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἔξεων τοῦ παράγοντος ταύτην ζώου.

Ὁ μόσχος, ὡς εἵπομεν, εὐρίσκεται μόνον παρὰ τοῖς ἄρρεσι, στεροῦνται δ' αὐτοῦ παντελῶς οἱ θήλειαι, ὧν οὐδὲν μέρος τοῦ σώματος ἔχει τὴν ἐλαχίστην ὁσμὴν. Αἱ ἐκκρίσεις τοῦ ἄρρενος ὄξουσιν ἐπίσης ὡς καὶ ὁ μόσχος, τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι, ὅτι οὔτε εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ στομάχου, οὔτε εἰς τὴν οὐροδόχον κύστιν, οὔτε εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ σώματος ἀπαντῶμεν τὸ ἐλάχιστον ἶχνος μόσχου. Ἡ τὸν μόσχον περιέχουσα κύστις, συγκειμένη ἐκ πολλῶν στρωμάτων λεπτοῦ δέρματος, κεῖται πλησίον τοῦ ὀμφαλοῦ, μεταξὺ τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ δέρματος, κατὰ δὲ τὸ κατώτερον μέρος τῆς κύστεως ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ δέρματος ὁπή τις, οὐδεμίαν συγκοινωνίαν ἔχουσα μετὰ τοῦ λοιποῦ σώματος, εἰς ἣν δυνάμεθα διὰ μικρᾶς ὠθήσεως νὰ εἰσάξωμεν τὸν μικρὸν δάκτυλον. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐκχεῖται ὁ μόσχος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐκ τῆς ὁπῆς ταύτης, διότι εὐρίσκομεν αὐτὴν ἐνίοτε μὲν πλήρη κατὰ τὸ ἥμισυ, ἄλλοτε δ' ἐντελῶς κενήν.

Ἀνευρίσκεται ὁ μοσχοφόρος μόσχος ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν Ἰμαλαίων ὀρέων, ἀπὸ τῶν χιονοσκεπῶν κορυφῶν μέχρι τῶν ὑπὸ δασῶν καλυπτομένων ὀρέων, εἰς ὕψος 2,500 μέτρων. Ἐπὶ τῶν χθονιαυτέρων ὀρέων εἶναι σχετικῶς σπανιώτερος, διαμένει δ' ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῶν ἀποτομωτέρων ἀκρωρείων, ἐπὶ τῶν παγετωδῶν δασῶν τῶν παρὰ τὰς χιόνας κειμένων. Κατοικεῖ ἀδιακρίτως ὅλα τὰ δάση, ἀπὸ τῶν δασῶν τῶν δρυῶν μέχρι τῶν ἐκ θάμνων συγκειμένων, ἂν ὁμῶς κρίνωμεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, φαίνεται ὅτι προτιμῶσι τὰ δάση ἐν οἷς ὑπάρχουσιν ἄρκευθοι καὶ ῥοδόδενδρα.

Δὲν διαφέρουσι πολὺ τῶν λαγωῶν ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, ἰδίως δὲ κατὰ τὰς ἔξεις καὶ τὸ εἶδος τοῦ βίου αὐτῶν. Πᾶν ζῶον ἐκλέγει ἴδιον τόπον πρὸς κατοικίαν, εἰς ὃν μένει ἡσυχον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐγκαταλείπουν αὐτὸν μόνον τὴν ἑσπέραν, ὅπως ἀναζητήσῃ τροφήν, ἢ ὅπως πλανηθῇ ἐνθεν κακεῖθεν, ἐπιστρέφον δὲ πάλιν εἰς αὐτὸν περὶ τὸ λυκαυγές. Πολλάκις συμβαίνει νὰ διέλθωσι τὴν ἡμέραν ἐκεῖ ὅπου ἤθελον εὐρεθῇ τὴν πρῶταν, ἀλλὰ συνήθως ἐπιστρέφουσιν εἰς

τὸ αὐτὸ μέρος σχεδὸν καθ' ἐκάστην, σκαπτοῦσι φωλεὰς εἰς διάφορα μέρη τῆς περιοχῆς αὐτῶν, τὰς ὁποίας ἐπισκέπτονται ἐναλλάξ. Ἐνίοτε ἴστανται ὑπὸ τὸ αὐτὸ δένδρον ἢ ὑπὸ τὸν αὐτὸν θάμνον ἐπὶ ὁλοκλήρους ἐβδομάδας. Δὲν κοιμῶνται ποτὲ εἰς τὸν ἥλιον καὶ κατὰ τὰ δριμύτερα ψύχη, ἂν δὲ ποτε συμβῇ τὸ τοιοῦτον, κάμνουσι τὴν φωλεάν αὐτῶν εἰς μέρη εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἰσχωροῦσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες. Κατὰ τὰς νυκτερινὰς αὐτῶν ἐκδρομὰς, φαίνεται ὅτι ἐξέρχονται καὶ ὅπως διασκεδάσωσι καὶ ὅπως ἀναζητήσωσι τὴν τροφήν αὐτῶν, διότι πολλάκις ἐπισκέπτονται ἀποκρήνους κορυφὰς, εἰς αἷς μόλις ὑπάρχουσιν ἶχνη βλαστήσεως. Οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοὶ νομίζουσιν ὅτι συχνάζουσιν εἰς τὰ μέρη ταῦτα ὅπως χορεύσωσι, τούτου δ' ἐνεκα στήνουνσι τὰς παγίδας αὐτῶν μᾶλλον εἰς τὰς ἄκρας τῶν κρημνῶν παρὰ εἰς τὰ δάση.

Ὁ μοσχοφόρος μόσχος δὲν βαδίζει βραδέως καὶ ἡρέμα, ἀλλὰ προχωρεῖ πάντοτε διὰ πηδημάτων, καθ' ἃ καὶ οἱ τέσσαρες αὐτοῦ πόδες ὑψοῦμενοι ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους, πίπτουσι πάλιν συγχρόνως. Ὅταν τρέχῃ δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ταχύτητος, τὰ πηδήματα αὐτοῦ εἶναι ἐκπληκτικὰ, ἀναλόγως τῆς σμικρότητος τοῦ σώματος τοῦ ζώου. Ἐπὶ ὁμαλῆς κατωφερείας, πηδᾷ εἴκοσι μέτρα δι' ἐνὸς πηδήματος, ἐξακολουθεῖ δὲ προχωρῶν διὰ πηδημάτων ὑπεράνω ἀρκετὰ ὑψηλῶν θάμνων. Ἐχει τὸ βῆμα λίαν ἀσφαλές, ὥστε, ἂν καὶ πηδᾷ ὑπεράνω ἀποκρήνων βράχων, οὐδέποτε ὁμῶς πίπτει, παρ' ὅταν μόνον πληγωθῇ.

Τρώγει ὀλίγον παρὰβιβάλλόμενος πρὸς τὰ λοιπὰ μηρυκαστικά· τοῦλάχιστον πιστεύομεν οὕτω, κρίνοντας ἐκ τοῦ ἐλαχίστου ποσοῦ τῆς τροφῆς ἣν εὐρίσκομεν ἐν τῷ στομάχῳ αὐτοῦ, οὗτινος τὸ περιεχόμενον εἶναι πάντοτε εἰδὸς τι χυλοῦ, μὴ ἐπιτρέποντος ἡμῖν νὰ γνωρίσωμεν τὸ εἶδος τῆς τροφῆς ἣν προτιμῶσι. Φαίνεται ὁμῶς ὅτι τρώγουσι φύλλα, γόρτα καὶ ῥίζας, οἱ δ' αὐτόχθονες Ἰνδοὶ νομίζουσιν ὅτι οἱ ἄρρενες φονεύουσι καὶ τρώγουσιν ὄφεις, πρὸς δὲ καὶ εἰδὸς τι δάφνης λίαν εὐόσμου, εἰς ἣν ὀρεῖλουσι καὶ τὸν μόσχον αὐτῶν.

Ὁ μοσχοφόρος μόσχος γεννᾷ ἀπ᾽ τοῦ ἔτους, συνήθως δύο μικρά, κατὰ τὸν ἰούνιον ἢ τὸν ἰούλιον, ἅτινα τοποθετεῖ εἰς δύο διάφορα μέρη, ἢ δὲ μήτηρ προσέρχεται μόνον ὅταν πρήκται νὰ θηλάσῃ αὐτά. Ποτὲ δὲν παρετήρησαν

μητέρα συνοδευομένην ὑπὸ τοῦ θρέμματος αὐτῆς, ἢ δύο μικρὰ περιφερόμενα ὁμοῦ. Ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτῶν τηροῦσι μονήρη δίαιταν, ἂν δὲ συλλαβόντες μικρὸν γαλακτοτροφῆσωμεν αὐτὸ δι' ἀμνάδος ἢ αἰγός, οὐ μόνον δὲν συνειθίζει εἰς τὸν μετὰ τῆς τροφῆς αὐτοῦ συναγελασμόν, ἀλλ' ἅμα ἀποθηλάσαν ζητεῖ μέρος ὅπως κρυφθῇ. Ἡ ἀνατροφή τῶν μικρῶν εἶναι δυσκολωτάτη, διότι πολλὰ, ἅμα στερηθέντα τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν, ἀποτυφλοῦνται ἢ ἀποθνήσκουσι.

Εἰς τινὰ μέρη κυνηγοῦσι τοὺς μόσχους διὰ κυνῶν, ἀλλὰ πολὺ συχνότερον συλλαμβάνουσιν αὐτοὺς διὰ παγίδων, τὰς ὁποίας κατασκευάζουσιν ὡς ἐξῆς. Κατασκευάζουσιν ἐκ θάμνων καὶ κλάδων δένδρων διάφραγμα, ἔχον ὕψος μὲν ἑνὸς μέτρου, μῆκος δὲ 1300 καὶ ἐπέκεινα μέτρων, ἀνὰ πᾶν δὲ δεκάμετρον ἀφίνουσιν ὁπᾶς, εἰς ἑκάστην τῶν ὁποίων θέτουσι παγίδα ἐκ σχοινίου προσηλωμένην εἰς ἐπίμηκες ξύλον, οὔτινος τὸ μὲν παχύτερον ἄκρον εἶναι καλῶς ἐμπεπηγμένον εἰς τὴν γῆν, τὸ δὲ λεπτότερον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ παγίς, κεῖται ἔμπροσθεν τῆς ὁπῆς. Ὁ μοσχοφόρος μόσχος θέλων νὰ διέλθῃ, πατεῖ ἐπὶ μικρῶν τινῶν ξυλαρίων, ἅτινα συγκρατοῦσι τὴν παγίδα κατὰ γῆς, ἐνῶ τὸ ξύλον ὑψούμενον ὀπισθεν περισφίγγει τὸν κόμβον περὶ τὸν πόδα τοῦ ζώου. Ἐκτὸς τοῦ μόσχου, συλλαμβάνονται εἰς τὰς παγίδας ταύτας καὶ ἕτερα ζῶα, εἶναι δὲ σπάνιον οἱ κύριοι τῶν παγίδων οἱ πᾶσαν τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν ἐπισκεπτόμενοι αὐτάς νὰ μὴ εὕρωσι παγιδευμένα ζῶα.

Αἱ ἱκτιδες ἀνακαλύπτουσαι πολλάκις τὰς παγίδας, κατατρώγουσι τὰ συλληφθέντα ζῶα, τῶν δὲ μόσχων διαρρήγνυουσιν καὶ τὴν κύστιν καὶ διασκορπίζουσι τὸ ἐν αὐτῇ κατὰ γῆς, ὥστε ἂν δὲν κυνηγῶνται καὶ αὐταί, ἀποθαίνουσιν ἢ φοβερωτέρα τῶν κυνηγῶν μᾶστιξ. Πολλάκις συλλαμβάνονται καὶ αὐταὶ εἰς τὰς παγίδας, ἀλλὰ, κόπτουσαι διὰ τῶν ὀξέων αὐτῶν ὀδόντων τὸ σχοινίον, διαφεύγουσι. Οὐδὲν ἐκ τῶν ζῶων τρώγει τὸ ἄρωμα τοῦ μόσχου, ὅσῃς δὲ λεοπάρδαλις ἢ ἄλλο θηρίον σπαράξῃ μοσχοφόρον μόσχον, ἐξετάζοντες μετὰ προσοχῆς τὸ ἔδαφος δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν μέγα μέρος τοῦ μόσχου.

Ὁ μόσχος νοθεύεται κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους· συνήθως ἐξάγουσι διὰ τῆς ὁπῆς τὸν μόσχον, ἀντικαθιστῶσι δ' αὐτὸν δι' ἄλλης τινὸς οὐσίας τὸ χρῶμα τοῦ μόσχου ἐχούσης,

ἥτις ἐρχομένη εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἐν τῇ κύστει ἐνοπολειφθέντος ὀλίγου μόσχου καὶ προσκτωμένη τὴν ὁσμὴν αὐτοῦ, ὅζει ἐπίσης ἰσχυρῶς, ὡς ἂν εἴ ἦτο καθαρὸς μόσχος. Φαίνεται πολὺ δύσκολον εἰς τοὺς αὐτόχθονας Ἰνδοὺς ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ δολιεύσωσι τὸν μόσχον, ὅπως αὐξήσωσι τὸ βάρος τῆς κύστεως, εἴτε προσθέτοντες αἷμα ἀπεξηραμένον τοῦ αὐτοῦ ζώου, εἴτε εἰσάγοντες ἕτερα σώματα, οὔτε τὴν χροιάν καὶ τοῦ μόσχου ἔχοντα.

Τὴν σήμερον κατήντησε τοῦ συρμοῦ νὰ λέγωμεν ἅπαντες ὅτι δὲν ἀγαπῶμεν τὴν ὁσμὴν τοῦ μόσχου. Ἀλλ' ἐν τούτοις μακροχρόνιος παρατήρησις γενομένη ἐν τοῖς καλλιτέροις μυρεψικοῖς ἐργαστασίαις τῆς Εὐρώπης, ἐπιτρέπει ἡμῖν ὅπως διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ δημοσίου πρὸς τὸν μόσχον εἶναι μεγίστη. Αἱ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀγοραστῶν ζητούμεναι σκευασαίαι εἶναι αἱ περιέχουσαι μόσχον, ἐφ' ὅσον ὁμοῦς ὁ μυρεψὸς διαβεβαιοῖ αὐτοὺς ὅτι δὲν περιέχουσιν οὔτε ἕχνος μόσχου!

Ἡ αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνη ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὰ ἀρώματα, πρὸ πάντων δὲ τὸν μόσχον. Τὸ δωμάτιον τοῦ στολισμοῦ αὐτῆς ἦτο πλήρες μόσχου, μ' ὅλας τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ναπολέοντος. Τεσσαράκοντα πέντε ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε, διαβεβαιοῦσι δ' ὅτι, μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας πολλάκις ἔπλυνε καὶ ἔθαψε τοὺς τοίχους τοῦ δωματίου τούτου, ἀλλ' οὔτε τὸ ξύσιμον, οὔτε ἡ πλύσις, οὔτε ἡ βαφὴ ἠδυνήθησαν νὰ ἐξαλείψωσι τὴν ὁσμὴν τοῦ μόσχου, ἥτις ἐπιμένει τοσοῦτον διαπεραστικῇ, ὡς ἂν εἴ τὸ περιέχον αὐτὴν δοχεῖον εἶχεν ἀφαιρεθῇ μόλις τὴν προτεραίαν.

Ὁ μόσχος χρησιμεύει ἰδίως εἰς ἀρωματισμὸν τῶν σαπῶνων, τῶν κόνεων καὶ εἰς ἀνάμιξιν μετὰ τῶν ῥευστῶν κοσμητικῶν σκευασμάτων. Ἡ δικαία φήμη τοῦ γνησίου σάπωνος τοῦ Windsor τοῦ ἐν τοῖς ἐργαστασίαις τῶν Παρισίων κατασκευαζομένου, ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὴν ἡδύτητα τῆς ὁσμῆς αὐτοῦ τῆς ἐκ τοῦ μόσχου προερχομένης.

Ὁ μόσχος φαίνεται ὅτι ἔχει μεγάλην φήμην ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν, ἐπειδὴ βλέπομεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν λοιπῶν πολυτίμων πραγμάτων, ἅτινα ὁ Σουλτάνος Σαλαδῖνος ἔπεμψε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐχρησιμοποιοῦν δ' ὡσαύτως αὐτὸν καὶ εἰς φαρ-

μαχευτικάς σκευασίας, ὡς καὶ εἰς ταρίχευσιν τῶν νεκρῶν.

Ἄγνοοῦμεν παντελῶς τὰ περὶ τῆς φυσιολογικῆς χρησιμότητος τῆς κύστεως τοῦ μόσχου καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχομένου, γνωρίζομεν δὲ μόνον ὅτι ἡ ἐκκρισις εἶναι ἀφθονωτέρα κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ὀργασμοῦ, ὅπερ ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχει χρησιμότητά τινα κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν ζώων τούτων.

Ἡ ὁσμὴ τοῦ μόσχου ἀλλοιοῦται, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, διὰ τῆς ἐνώσεως αὐτοῦ μετὰ διαφόρων ὁσμηνῶν ἢ καὶ ἀόσμων οὐσιῶν. Οὕτως ἡ καφουρά καὶ ἡ βαλεριανὴ μεταβάλλουσι τὴν ὁσμὴν αὐτοῦ, τὰ δὲ πικρά ἀμύγδαλα καταστρέφουσιν αὐτὴν ὁλοσχερῶς. Ὅσάκις λοιπὸν οἱ φαρμακοποιοὶ θέλουσι νὰ καθαρίσωσι τὸ ὄζον μόσχου ἰγδίων, κοπανίζουσιν ἐν αὐτῷ πικρά ἀμύγδαλα.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Γ. ΑΚΕΣΤΟΡΙΔΗΣ.

ΜΙΡΑΒΩ.

ΥΠΟ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΩ.

(Συνέχεια. — Ἰδε Φυλλ. III'.)

Εἰς ἡλικίαν 21 ἔτους (1770) ἤρξατο συγγράφων ἱστορίαν τῆς Κορσικῆς, καθ' ἣν στιγμὴν πρὸ ὀλίγου εἶχε γεννηθῇ τις. (1) Περίεργον ὁρμέφυτον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν!

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὁ πατὴρ του, ὅστις ἐφέρετο αὐστηρότατα πρὸς αὐτόν, ἐξέφερε τὸ ἐξῆς προγγνωστικόν, «ὁ υἱός μου εἶναι φιάλη κεκλεισμένη ἐπὶ 20 ἔτη, ἂν ποτὲ αἰφνιδίως ἄνευ προφυλάξεως ἐκπωματισθῇ, πᾶν τὸ περιεχόμενον θὰ ἐξατμισθῇ.

Εἰκοσιδύω ἐτῶν ὢν, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν αὐλήν. Ἡ κ. Ἐλισάβετ, κατὰ ἑξ ἔτη πρεσβυτέρα, ἠρώτησεν αὐτόν ἂν ἦτο ἐμβολιασμένος καὶ διὰ τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὅλη ἡ αὐλὴ ἐγέλασε. — "Ὅχι" δὲν ἦτο· ἔφερεν ὅμως ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα ἐπιδημίας, ἥτις μετὰ ταῦτα κατέλαβε λαὸν ὁλόκληρον.

Μετ' ἄκρας ἐπιφυλάξεως εἰσῆλθον εἰς τὴν

αὐλήν, ὡς ἰσοῦφες ἔχων τὸ μέτωπον πρὸς τὸν βασιλέα. Εἰς πάντας ἐφαίνετο παράδοξος, εἰς πολλοὺς δὲ ἐπαχθής. «Εἶναι εὐπροσθήγορος καὶ ἄγριος ἐνταύτῳ ἔλεγεν ὁ πατὴρ του, πτηνὸν ἄγριον τοῦ ὁποίου ἡ φωλεὰ κεῖται μεταξὺ 4 πύργων· ἀναστρέφει τοὺς μεγάλους ὡς δέμα φρυγάνων. Ἔχει καὶ τὸ τρομερὸν δῶρον τῆς οἰκειότητος, ὡς ἔλεγεν ὁ μέγας Γρηγόριος. Εἶτα ὅμως ὁ γέρον αὐτὸς καὶ ὑπερήφανος εὐγενῆς προσετίθη. Ἀφοῦ ἐπὶ 500 ἔτη ὑπέφεραν πάντοτε τοὺς Μιραβῶ, οἵτινες δὲν ἐγεννήθησαν ὡς οἱ ἄλλοι, θὰ ὑποφέρωσι καὶ αὐτόν».

Ὁ πατὴρ του, φιλόσοφος ἀγροτικός, ἤθελε νὰ λάβῃ τὸν Μιραβῶ μεθ' ἑαυτοῦ, ἔχοντα ἡλικίαν 24 ἐτῶν «ὅπως καταστήτῃ ἀγρότην». Δὲν ἐπέτυχεν. «Δύσκολον νὰ χαλινώσῃ τις τὸ στόμα τοῦ ἀτιθάσσου αὐτοῦ ζώου!» ἐφώνει ὁ γέρον.

Ὁ θεῖος ἐξετάζων ψυχρῶς τὸν νέον ἔλεγε. «Δὲν εἶναι χείρων τοῦ Νέρωνος, θὰ γίνῃ καλλίων τοῦ Μάρκου Δυρηλίου. Ὁ μαρκήσιος δὲ προσέθετε. Ἄς ἀφήσωμεν νὰ ὠριμάσῃ ὁ ἄωρος αὐτὸς καρπός».

Ὁ πατὴρ καὶ ὁ θεῖος διτήμειβον ἀδιακόπως ἐπιστολάς περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ νέου αὐτοῦ, ῥίποντος τοσοῦτον πρὸς τὸν φαυλόβιον βίον. «Ὁ ἀνεψιός σου ὁ Λαίλαψ» ἔλεγεν ὁ πατὴρ «ὁ υἱός σου, κύριε Μαρκήσιε, τῆς Καταιγίδος» ἀπῆντα ὁ θεῖος.

Ὁ θεῖος γηραιὸς ναυτικός, ἔλεγεν· «οἱ τριακοταδὸο ἄνεμοι τῆς πυξίδος ὑπάρχουσιν ἐν τῇ κεφαλῇ του».

Μετὰ 30 ἔτη ὁ καρπὸς ὠρίμασε. Ἡδὴ αἱ καινοτομίαι ἤρξαντο νὰ λάμπωσιν εἰς τὸν βαθὺν ὀφθαλμὸν τοῦ Μιραβῶ. Ἦτο πλήρης ἰδεῶν. «Ὁ ἐγκέφαλος αὐτὸς ὁμοιάζει πρὸς πεπληρωμένον κλίβαρον» ἔλεγεν ὁ συνετὸς θεῖος. Ἐν ἑτέρᾳ δὲ τινι στιγμῇ, ὁ αὐτὸς ἔγραφε ταύτην τὴν παρατήρησιν ἀνθρώπου ἐκπεπληγμένου. «Ὅταν διέρχεται τις ἰδέα τὴν κεφαλὴν του, προβάλλει τὸ μέτωπον καὶ οὐδαμοῦ βλέπει.» Ἀφ' ἑτέρου ὁ πατὴρ, ἀπορῶν διὰ τὴν δέσμην ταύτην τῶν ἰδεῶν, ὡς βλέπει ὡς ἀστράπας, φωνεῖ «Χάος ἐν τῇ κεφαλῇ του ἔχει, βιβλιοθήκην ἀνεστραμμένην, ἱκανότητα θαμβοῦσαν διὰ τῆς ἐπιπολαιότητος. Ἀπερρόφησεν ὅλους τοὺς τύπους, καὶ δὲν γνωρίζει τὴν οὐσίαν!» Προσθέτει δὲ μηκέτι γνωρίζων τὸ πλάσμα του «Ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ ἦτο τερατῶδες ἄρσεν ἠθικῶς καὶ φυσικῶς. Ἡδὴ ἐγένετο ἀνὴρ, ὅλος ἀντα-

(1) 15 Αὐγούστου 1769.